

Birds of Central America

Andrew C. Valley & Dale Dyer. 584 sider, 260 farvetavler, 1190 udbredelseskort, paperback. Princeton University Press, 2018. ISBN: 978-0-691-13802-2. Pris: £ 31,95.

Markedet oversvømmes af nye fuglebøger, og tidligere dårligt dækkede regioner har i løbet af det seneste årti oplevet en enorm tilgang i bestemmelseslitteratur. Det gælder også Mellemamerika, hvor der nu er udgivet felthåndbøger for alle landene enkeltvis, med undtagelse af El Salvador og Guatemala. Der er tillige publiceret flere håndbøger, som dækker dele af eller hele regionen – hvoraf denne er den seneste (og ultimative?). Bogen dækker landene Belize, Guatemala, Honduras, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica (inkl. Isla del Coco) og Panama og omhandler 1194 regelmæssigt forekommende arter. Derudover er 67 ekstreme sjældenheder eller hypotetiske arter omtalt på listeform.

Systematikken følger *Check-list of North American Birds* (supplementer op til 2017) og adskiller sig ikke fra, hvad vi er ved at have vænnet os til (med fx falke placeret tæt på papegøjer og adskilt fra egentlige rovfugle). I en række tilfælde, hvor artsgrænser for nylig er ændret, er der bagest i bogen et appendiks med taksonomiske noter. Det drejer sig især om 'splits', og flere velkendte arter skal nu findes under nye navne – fx er Three-striped Warbler blevet opdelt i Costa Rican Warbler og Tacarcuna Warbler (og folk der har været i både Costa Rica og Panama kan have fået sig en ny art).

Valley (tekst) og Dyer (akvarel) har begået et værk, som både i fysisk omfang og kvalitet overgår alle tidligere mellem-amerikanske fuglebøger. Bogen fylder omtrent det samme som den klassiske håndbog over Costa Ricas fugle (Stiles & Skutch), vejer 1,4 kg og kunne dermed synes mindre egnet til at slæbe med i felten. Men alle, der i en lang årrække besøgte Costa Rica (indtil udgivelsen af Garrigues & Dean, en mere håndterbar størrelse felthåndbog – som *Fugle i felten*), valgte dog formentlig at gøre det. Denne nye bogs kvaliteter er så åbenbare, at jeg også vil anbefale, at man tager den med i felten.

Det er i al fald evident, at bogen med sit layout er tænkt som feltbog. Der er en ret overskuelig indledning med bogens plan, fugles topografi, omtale af habitattyper mv., som kun fylder 25 sider. Hovedparten udgøres således af en 'klassisk' felthåndbog (Peterson-modellen) med plancer på højre side, tekst og udbredelseskort på venstre. Hvert opslag omhandler typisk 3-5 arter – kun undtagelsesvist to eller seks arter.

Teksten er sat med en lille (men læselig) skrifttype, så på trods af formatet er der faktisk plads til, at man får megen information om arterne. For fåtallige og sjældne arter er der en grundig gennemgang af udbredelsen land for land, med (nummererede) litteraturhenvisninger. Litteraturlisten (677 titler) får så også lov til at fylde 17 sider i slutningen af bogen. Lige det er ikke særlig typisk for en klassisk felthåndbog, men til stor glæde for dem, der vil vide mere. At de vitterligt har fået det meste med, viser medtagningen af min (spansksprogede) undersøgelse af Prinzapolka-regionens fugleliv i et lokalt nicaraguansktidsskrift. Imponerende!

Udover status og udbredelse omhandler teksten habitat, ID og en som regel ganske udførlig stemmebeskrivelse. Rækkefølgen – Status/Udbredelse – ID – Geografisk Variation – Habitat/Adfærd – Stemme – kan synes en smule mærkelig, men den må man jo bare lære sig. Udbredelseskortene er overskuelige og ret detaljerede – og når arten kun er udbredt i dele af regionen, er kortet zoomet ind, så man får flere detaljer.

De fleste feltornitologer vil nok først og fremmest bedømme en håndbog som denne på plancherne. Og det er også her,

at bogen for alvor har nyt at tilføje. Alle – og jeg mener alle! – tidligere bud på felthåndbøger over Mellemamerikas fugle har lidt under, at fugleplancherne har virket (i bedste fald) livløse og ofte endda direkte forkerte. Med Dale Dyers plancher får vi for første gang illustrationer, som gengiver såvel fjerdetaljer som fuglenes udtryk og jizz på en overbevisende måde. Ja jeg vil endda hævde, at der ikke er langt til et niveau på højde med Zetterström og Mullarney (den nye europæiske standard vi sammenligner med siden udgivelsen af *Fugle i felten*). Det er tydeligt, at kunstneren både kender fuglene og formår at gengive deres karakteristika.

På grund af bogens størrelse får illustrationerne lov til at fylde, så fine detaljer kommer med. I lighed med Zetterström og Mullarney er mange af siderne prydet af små vignetter, oftest for at vise karakteristisk adfærd, som på side 385, hvor der for både Three-wattled Bellbird, Purple-throated Fruitcrow og Bare-necked Umbrellabird vises spillende hanner. Alle karakteristiske dragter er illustreret, og for arter med stor geografisk variation er vist udsendt i forskellige dele af udbredelsesområdet (dog uden at der er gået i dybden med videnskabelige navne på racerne).

Trods mange gennembladringer er det ikke lykkedes mig at finde en eneste art, som ikke er gengivet 'rigtigt' – både når det gælder udsende og udtryk. Selv svære grupper som rovfugle, fluesnappere, antbirds, woodcreepers og vadefugle er ramt 'lige i skabet'.

Hvis jeg skulle pege på en enkelt lille svaghed ved billedmaterialet, skulle det være, at nogle af siderne er trykt en smule blegt. Der er valgt forskelligfarvede baggrunde til siderne – samme farve på alle sider kunne måske have hjulpet til et mere homogent indtryk. Jeg har kun fundet en enkelt fejl i dette imponerende værk: Udbredelseskort for Turquoise-browed og Blue-throated Motmot er byttet om. Ærgerligt, men gennemskueligt.

Efter at have svælget i bogens udsøgte illustrationer af kolibrier, motmoter, jacamarer, cotingaer, manakiner, tangarer, sangere (wood warblers) osv., kan jeg næsten ikke vente på næste gang turen går til denne fascinerende region. Mellemamerika rummer en diversitet som få andre steder på et så relativt begrænset område (12,5 % af klodens fuglearter på 0,4 % af arealet). Heraf 112 arter som er endemiske for regionen – fascinerende arter som Snowcap, Lattice-tailed Trogon, Fiery-billed Aracari, Buffy Tuftedcheek, Yellow-billed Cotinga, Three-wattled Bellbird, Silvery-throated Jay, Long-tailed Silky-Flycatcher, Wrenthrush, Nicaraguan Seed-Finch – og mange flere!

Så selv om rejsemålet måske er velkendte Costa Rica, og man i forvejen har Stiles & Skutch eller Garrigues & Dean, vil jeg absolut anbefale at anskaffe denne bog – det er lige nu (og sikkert i lang tid fremover) den bedste hjælp til feltbestemmelse i regionen, man kan købe.

Jørgen Peter Kjeldsen